

ГРАДУШКА

„Една, че две, че три усилни
и паметни години... Боже,
За някой грях ръце всесилни
издигна ти и нас наказа.
Кой ли може
неволя клетнишка изказа,
макар и - вчерашна се дума?
Да беше мор, да беше чума,
че в гроба гърло не гладува,
ни жадува!
А то градушка ни удари,
а то порой ни мътен влече,
слана попари, засух беше -
в земята зърно се опече...”

Но мина зима снеговита,
отиде пролет дъждовита -
и знойно лято позлати
до вчера злъчни широти.
Назряла вече тучна нива,
класец натегнал се привежда
и утешителка надежда
при труженик селяк отива.
Затопли радост на сърцето,
усмивка свърне на лицето,
въздишка кротка, пръст до пръст -
ръка неволно прави кръст:
„Да бъде тъй неделя още,
неделя пек и мирно време,
олекне ще и тежко бreme, -
на тежки мъки края дойде”.

Додето сила има,
селяк без отдих труд се труди...
Почивка - ей я, би-ще зима.
Сега - недремнал и се буди:
петлите първи не пропели,
дори и куче не залае,
на крак е той... - „Катран и върви,

бре мъжо, взе ли от пазаря?” Знае
невеста ранобудна - всичко,
готово е, но пак ще пита,
че утре жетва е; - самичко
сърце си знае как се стяга...
И сърдита
за нещо тя на двора бяга
и пак се връща в килеря,
тършува... „Днеска да намеря
Седмина още - чуеш жено?
- Ти ставай, Ваньо, - лентьо стига!
Небето ето - го червено,
че вече слънцето се дига,
добитъкът те гладен чака”.
А Ваньо сънен се прозява
и зад сайванта в полумрака
подал се - Сивчо го задява
с носът си влажен по вратлето.
„Хе ставай! - вика пак бащата
отсреди двора, на колата
затракал нещо, - стига...” Ето
в съседен двор се вдига врява -
там някой люто се ругае.
Наблизко негде чук играе
и наковалнята отпява.
А сутренник поява леко
и звън от хлопки от далеко
донася в село; стадо блее...
На всякъде живот захваща.
И ето вече слънце грее
и на земята огън праща.

Преваля пладне. Задух страшен.
И всеки дигне взор уплашен,
с ръкав избрише си челото
и дълго гледа към небето,
а то сивее мъгловито.
И слънцето жълтей сърдито:
От юг бухлат се облак дига
пълзи и вече го настига;
по-доле вирнали главите
и други... Знак е - чуй петлите.
А гъски около реката
защо размахали крилата,
и те са глупи закрещели,
Какво ли са орали, сели?

Върни се облако неверен, -
почакай, пакостнико черен,
неделя - две... ела тогази,
страшилище! А облак лази,
ръсте и вий снага космата,
заслания слънце; в небесата
тъмней зловещо... Милост няма!
Ще стане пак беда голяма. -
на завет всичко се прибира,
сърцето трепне, в страх премира,
че горе - дим и адски тътен.

Върхушка, прах... ей свода мътен
продран запалва се - и блясък -
и още - пак, - О Боже!... Трясък
оглася планини, полета -
земя трепери... Град! - парчета -
яйце и орех... Спри... Недей...
Труд кървав, Боже, пожалей!

Но свърши. Тихо гръм последен
заглъхва нейде надалече
и вълк на стадо - вихър леден
подгоня облаците вече.
А ето слънцето огряло
тъжовно гледа върволица
от стари, млади и дечица
забързали навън от село;
в калта подпретнали се боси,
глави неволнишки навели,
отиват, - черно зло ги носи
в нивята грозно опустели.
Че там жетварка бясна хала
просо, пшеница, ръж, ечмени -
безрадно, зрели и зелени,
и цвет - надежди е познала...